

ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

ŠIAULIŲ SIMONO DAUKANTO VIDURINĖJE MOKYKLOJE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ AUDITO ATASKAITA

2009 m. gegužės 27 d.
Šiauliai

I. IŽANGA

Vykdamas Šiaulių miesto savivaldybės kontrolieriaus 2008 m. birželio 25 d. pavedimą Nr. PA - 15, 2008 m. spalio 30 d. pavedimą Nr. PA - 30, Kontrolės ir audito tarnybos vyresniosios patarėjos Daiva Kerutienė, Rasa Vasauskienė ir Birutė Bunokienė (dirbo iki 2008 m. spalio 27 d.) atliko 2008 metų Šiaulių Simono Daukanto vidurinės mokyklos finansinį auditą.

Audito tikslas – įvertinti Šiaulių Simono Daukanto vidurinės mokyklos vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, savivaldybės (valstybės) turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą, pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl 2008 metų finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo.

Audituojamas subjektas – Šiaulių Simono Daukanto vidurinė mokykla (toliau – mokykla), adresas: Daukanto g. 71, Šiauliai, identifikavimo kodas – 190541864. Audituojamu laikotarpiu mokyklai vadovavo direktorius Vytautas Kantauskas, vyriausiąja buhalterė iki 2008 m. spalio 3 d. dirbo Vitalija Labunskienė, nuo 2008 m. spalio 2 d. vyriausiąja buhalterė dirba Liuda Matulienė.

Ši ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Savivaldybės tarybai dėl metinės biudžeto įvykdymo ataskaitos ir ataskaitos apie savivaldybei nuosavybės teise priklausantį bei patikėjimo teise valdomą valstybės turtą, dalis.

Ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė apie finansines ataskaitas, savivaldybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams pareiškiami audito išvadoje.

II. AUDITO APIMTIS IR METODAI

Auditotos mokyklos 2008 metų finansinės ataskaitos:

Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balansas (forma Nr. 1 – metinė su priedais), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitos (forma Nr. 2 – metinė suvestinė, mokinio krepšelis, biudžeto lėšos, pajamų už teikiamas paslaugas, Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2008 m. apyskaita (forma Nr. 3 – metinė su priedais), Atsargų ir trumpalaikio

materialiojo turto 2008 m. apyskaita (forma Nr. 4 – metinė su priedais), Biudžetinių įstaigų bei valstybinių mokslo ir studijų institucijų pajamų įmokų į biudžetą 2009 m. sausio 1 d. ataskaita (forma Nr. 5 – metinė), Ikimokyklinių, visų tipų bendrojo lavinimo, internatinių ir vaikų globos bei kitų švietimo įstaigų darbuotojų etatų ir vaikų bei moksleivių kontingento plano įvykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita, Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2008 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 6 – metinė su priedu), Finansinio turto 2008 m. apyskaita (Forma Nr. 7 – metinė).

Finansinis auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais ir teisės aktais, reglamentuojančiais biudžetinių įstaigų buhalterinę apskaitą, finansinės atskaitomybės sudarymą, turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo, vidaus kontrolę, taip pat kitais teisės aktais. Atliekant auditą buvo siekiama gauti pakankamą užtikrinimą, kad finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškreipimų, o savivaldybės lėšos, turtas valdomas, naudojamas ir disponuojama juo teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų vidaus kontrolės apribojimų ir fakto, kad audito metu ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai bei sudaryti sandoriai netikrinami 100 procentų.

Auditui taikyti du kiekybinio reikšmingumo lygiai:

1. 0,9 proc. visų kasinių išlaidų, kurios sudaro 32,52 tūkst. Lt. Šis nustatytas reikšmingumo lygis – didžiausia priimtina klaidų suma, naudojama vertinant, ar nustatytos pavienės klaidos arba jų visuma parodo, kad finansinės ataskaitos, kuriose yra pateiktos išlaidos, visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingos.

2. 0,9 proc. išlaidų sąmatų balanso aktyvo ir pasyvo likučių, kurie sudaro 42,12 tūkst. Lt. Šis nustatytas reikšmingumo lygis – didžiausia priimtina klaidų suma, naudojama vertinant, ar nustatytos pavienės klaidos, ar jų visuma parodo, kad finansinės ataskaitos, kuriose nurodyti duomenys apie turtą ir įsipareigojimus, visais reikšmingais atžvilgiais teisingos.

Be to, vertintas kokybinis kiekvienos klaidos reikšmingumas.

Audito proceso planavimo etape buvo susipažinta su mokyklos veiklą reglamentuojančiais įstatymais ir teisės aktais, susipažinta su veikla ir apskaitos sistema, nustatyti rizikos veiksniai, galintys turėti įtakos finansinei atskaitomybei.

Atlikus vidaus kontrolės aplinkos tyrimą, nustatyta, kad dėl mažo įstaigos apskaitos darbuotojų skaičiaus nėra galimybės įdiegti minimalių finansų kontrolės procedūrų, todėl nuspręsta atlikti didelės apimties savarankiškas audito procedūras pagal sudarytas audito programas.

Siekiant gauti pakankamus, tinkamus ir patikimus audito įrodymus, buvo taikytos skaičiavimo, dokumentų tikrinimo, analitinės ir paklausimo (klausimų pateikimo ir gautų atsakymų vertinimo) audito procedūros.

Pavyzdžiai įrodymams gauti atrinkti taikant atsitiktinės atrankos metodą (pasirinkta profesiniu sprendimu).

Mokykla 2008 m. gavo ir panaudojo 3613,4 tūkst. Lt biudžeto asignavimų.

III. PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS

1. Išlaidų apskaita

Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių (2001-03-16 Finansų ministro įsakymas Nr. 70), reglamentuojančių biudžetinių įstaigų apskaitą 125 p., 269 p. nurodyta, kad biudžeto lėšų kasinių ir faktinių išlaidų apskaita tvarkoma pagal atliekamas valstybės funkcijas, biudžeto pajamų ir išlaidų funkcinę ir ekonominę klasifikaciją. Auditui nebuvo pateikti mokyklos 2008 metų kasinių ir faktinių išlaidų apskaitos registrai, kurie turėjo būti sudaryti atsižvelgiant į finansavimo šaltinius, bei biudžeto ekonominės klasifikacijos straipsnius. Dėl šios priežasties negalėjome sutikrinti gautų asignavimų, kasinių ir faktinių išlaidų Prekių ir paslaugų naudojimui, pateiktų Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitose (Forma Nr. 2 – metinė) (mokinio krepšelis, savivaldybės biudžetas, pajamos už teikiamas paslaugas ir suvestinė) su apskaitos registrų duomenimis. Kadangi mokyklos buhalterinė apskaita buvo tvarkoma nesivadovaujant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos nuostatomis, apskaitos tvarkymo pagal finansavimo šaltinius ir biudžeto ekonominės klasifikacijos straipsnius, negalėjome atlikti audito procedūrų išlaidų apskaitos srityje. Informacija apie išlaidų apskaitos trūkumus ir reikalavimai užtikrinti apskaitą pagal apskaitos principus ir taisykles buvo nurodyti Kontrolės ir audito tarnybos 2008 m. gruodžio 8 d. rašte Nr. S-171.

Dėl to, kad kasinių ir faktinių išlaidų apskaita netvarkoma pagal finansavimo šaltinius, išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, negalime patvirtinti Prekių ir paslaugų naudojimo ir Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidų teisingumo pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius atskirų Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitų (Forma Nr. 2 – metinė): mokinio krepšelis, savivaldybės biudžetas, pajamos už teikiamas paslaugas. Dėl šios priežasties negalime patvirtinti, kad Prekių ir paslaugų naudojimo išlaidos: 607,9 tūkst. Lt kasinės, 649,8 tūkst. Lt faktinės, Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo: 35,0 tūkst. Lt kasinės ir faktinės išlaidos, nurodytos Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitoje, **suvestinė** (Forma Nr. 2 – metinė) pateikta teisingai pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius.

2. Darbo užmokesčio klausimai

2.1. Darbo užmokesčio išlaidos

Mokyklos 2008 metų finansinių ataskaitų duomenimis 2008 m. gruodžio 31 d. buvo debetiniai įsiskolinimai (mokinio krepšelio lėšos) 15,9 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų ir 8,5 tūkst. Lt darbo užmokesčio, gyventojų pajamų mokesčio. Audito metu nustatyta, kad mokykloje 2008 metais buvo atlikti avansiniai mokėjimai už būsimas 2009 metų išlaidas, nesant apskaitos dokumentų, pagrindžiančių faktines išlaidas. Taip buvo pažeistas Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (2001 m. lapkričio 6 d. Nr. IX – 574) 12 str. 1 d. ir Lietuvos Respublikos

biudžeto sandaros įstatymo (1990 m. liepos 30 d. Nr. I-430 su vėlesniais pakeitimais) 2 str. 1 ir 3 d., kuriose numatyta, kad asignavimai skiriami biudžetiniams metams, o biudžetiniai metai – tai metai, kurie prasideda sausio 1 d. ir baigiasi gruodžio 31 d. Metų pabaigoje nepanaudotos mokinio krepšeliui finansuoti lėšos – 24414,37 Lt nebuvo gražintos į savivaldybės biudžetą, kaip to reikalauja Šiaulių miesto savivaldybės biudžeto asignavimų administravimo, biudžeto vykdymo ir atskaitomybės tvarkos aprašo (Savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 30 d. sprendimo Nr. T-67 redakcija) 45 punkto ir Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatos. Pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. ir 7 str. 1 ir 3 p. mokyklos direktorius, kaip asignavimų valdytojas, yra atsakingas už jam paskirtų savivaldybės biudžeto asignavimų panaudojimą pagal tikslinę paskirtį, už buhalterinės apskaitos organizavimą ir finansinės atskaitomybės rengimą bei pateikimą pagal įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus. Vadovaujantis Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005 m. gegužės 25 d. įsakymo Nr. 1K-170, 20 punktu, vyriausiasis buhalteris atsako už visų tinkamai įformintų ir apskaitos dokumentais pagrįstų ūkinių įvykių ir ūkinių operacijų įtraukimą į apskaitą, buhalterinių įrašų atitiktį ūkinių įvykių ar ūkinių operacijų turiniui, apskaitos informacijos patikimumą, ūkinių operacijų teisėtumo, lėšų naudojimo teisės aktų nustatyta tvarka bei tinkamo apskaitos dokumentų įforminimo kontrolę.

Mokykla, nepakeitusi asignavimų paskirties (biudžeto lėšos), 8,4 tūkst. Lt darbo užmokesčiui ir 2,8 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų skirtų lėšų panaudojo prekėms ir paslaugoms įsigyti.

Metų pabaigoje nepanaudotos mokinio krepšeliui finansuoti lėšos – 24414,37 Lt nebuvo gražintos į savivaldybės biudžetą.

2.2. Darbo užmokesčio apskaičiavimas

Nuo 2008 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. liepos 27 d. įsakymu Nr. ISAK-1578 patvirtintų Mokytojų atestacijos nuostatų 6 punktui, mokytojų, įgijusių aukštąjį, aukštesnįjį ar vidurinį išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją, kvalifikacija prilyginama mokytojo kvalifikacinei kategorijai. Dėl šios priežasties 2008 m. skaičiuojant darbo užmokestį kai kuriems pedagoginiams darbuotojams turėjo būti taikomi didesni tarnybinio atlyginimo koeficientai ir priskaičiuotas didesnis darbo užmokestis – 2008 m. buvo priskaityta 835,98 Lt darbo užmokesčio (258,97 Lt socialinio draudimo įmokų) per mažai. Vienu atveju priskaityta 56,30 Lt darbo užmokesčio (17,44 Lt socialinio draudimo įmokų) per daug.

Nesivadovaujant Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. ISAK-2532, 2008 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. ISAK-1285, 2008 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. ISAK-2300 patvirtintų Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo 23.2 punkto nuostatomis 2008 m. dviems

pedagoginiams darbuotojams buvo neteisingai nustatytas pedagoginio darbo stažas ir tarnybinio atlyginimo koeficientai. Dėl šios priežasties 2008 m. vienu atveju buvo apskaičiuota 92,99 Lt darbo užmokesčio (28,81 Lt socialinio draudimo įmokų) per daug, kitu – 25,60 Lt (7,92 Lt socialinio draudimo įmokų) per mažai.

2008 metais mokykloje buvo netiksliai pildomi apsaugos darbuotojų budėjimo grafikai – darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose buvo neteisingai nurodytos švenčių dieną dirbtos valandos. Dėl šios priežasties 2008 m. vienam darbuotojui buvo apskaičiuota darbo užmokesčio 77,62 Lt (socialinio draudimo įmokų – 24,04 Lt) mažiau, o kitam – 88,44 Lt darbo užmokesčio (25,54 Lt socialinio draudimo įmokų) per daug. Skaičiuojant darbo užmokestį už darbą švenčių dieną nesivadovauta LR Darbo kodekso 194 straipsnio 2 dalies nuostatomis, kad už darbą švenčių dieną pagal grafiką mokamas ne mažesnis kaip dvigubas darbuotojo vidutinis darbo dienos užmokestis – apsaugos darbuotojai 2008 m. lapkričio mėn. nepriskaityta už 12 švenčių dieną dirbtų valandų – 58,20 Lt darbo užmokesčio ir 18,03 Lt socialinio draudimo įmokų.

Skaičiuojant įvairias išmokas reikiamai nesivadovauta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 650 patvirtinto Darbuotojo ir valstybės tarnautojo vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo (2006-09-27 nutarimo Nr. 959 redakcija) (toliau – Tvarkos) 6.12 p. nuostatomis: vidutinis darbo užmokestis neperskaičiuotas padidėjus tarnybinio atlyginimo koeficientams. Buvo nustatyti 2 atvejai, kai apskaičiuota 206,65 Lt (33,06 socialinio draudimo įmokų) mažiau kompensacijos už nepanaudotas atostogas, nei priklausytų. Reikiamai nesivadovaujant Tvarkos 5.1 ir 5.2 punktų nuostatomis, per mažai priskaityta kompensacijos už nepanaudotas atostogas 342,42 Lt (106,08 Lt socialinio draudimo įmokų).

Skaičiuojant pedagoginių darbuotojų darbo užmokestį nesivadovauta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. ISAK-2300 patvirtinto Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo:

- 24 punktu, reglamentuojančiu, kad mokytojams tarifinis atlygis nustatomas už 18 pedagoginio darbo valandų per savaitę – mokytojai, priimtai pavaduoti matematikos mokytoją, buvo priskaityta 562,08 Lt darbo užmokesčio, turėjo būti priskaityta 1276,68 Lt (per mažai 714,60 Lt darbo užmokesčio ir 221,38 Lt socialinio draudimo įmokų);
- 27 punkto nuostatomis, kad mokytojams už mokinių darbų tikrinimą, už pasiruošimą pamokoms, darbų planavimą, renginių organizavimą, metodinę veiklą ir pan. yra papildomai tarifikuojamos valandos. Nesivadovaujant minėtomis nuostatomis, nustatyti 26 atvejai, kai per mažai apskaičiuota darbo užmokesčio 1484,82 Lt (460,00 Lt socialinio draudimo įmokų).

Atkreipiame dėmesį, kad 2008 m. mokykla lėšų darbo užmokesčiui turėjo pakankamai. Priedų, priemonų suma priskaityta ir išmokėta darbuotojams 2008 m. spalio – lapkričio mėn. sudaro 136,1 tūkst. Lt.

Dėl įvairių teisės aktų pažeidimų 2008 m. mokyklos darbuotojams apskaičiuota 3668,27 Lt darbo užmokesčio mažiau (1136,43 Lt socialinio draudimo įmokų mažiau) ir 149,29 Lt darbo užmokesčio (46,25 Lt socialinio draudimo įmokų) daugiau.

Audito metu nustatytos 24 klaidos (1,2 tūkst. Lt) apskaičiuojant darbo užmokesčių pedagoginiams darbuotojams, dirbusiems mokykloje nepagrindinėje darbovietėje 2008 m. spalio - gruodžio mėn. Dėl šios priežasties atsisakome pareikšti nuomonę už 31,5 tūkst. Lt išlaidų sumą darbo užmokesčiui ir 9,7 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokoms, kuri buvo priskaityta visiems pedagoginiams darbuotojams, dirbusiems mokykloje nepagrindinėje darbovietėje 2008 m. spalio – gruodžio mėn.

2.3. Darbo užmokesčio išlaidų teisėtumas

Skiriant darbuotojams priedus nesivadovauta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimo Nr. 511 “Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo” 5.2. punkto nuostata, kad bendra priedų už papildomų darbų vykdymą suma neturi viršyti darbuotojui nustatyto tarnybinio atlyginimo dydžio. 2008 m. lapkričio, gruodžio mėn. dviems darbuotojams priskaitytų priedų suma 316 Lt viršijo jų tarnybinį atlyginimą.

Audito metu nustatyta, kad darbo sutartį su mokyklos direktoriumi dėl darbo mokytoju antraeilėse pareigose pasirašė direktoriaus pavaduotoja. Vietos savivaldos įstatymo 16 str. 3 d. 1 p. (Lietuvos Respublikos 2008 m. rugsėjo 15 d. įstatymas Nr. X-1722) nustatyta, kad savivaldybės biudžetinių įstaigų vadovų skyrimas į pareigas ir atleidimas iš jų teisės aktų nustatyta tvarka, kitų funkcijų, susijusių su šių juridinių asmenų vadovų darbo santykiais, įgyvendinimas Darbo kodekso ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka yra paprastoji savivaldybės tarybos kompetencija. Šiaulių miesto savivaldybės taryba 2008 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. T-388 suteikė savivaldybės administracijos direktoriui įgaliojimus: savivaldybės biudžetinių įstaigų vadovų skyrimas į pareigas, atleidimas iš jų teisės aktų nustatyta tvarka, kitų funkcijų, susijusių su juridinių asmenų vadovų darbo santykiais įgyvendinimas, Darbo kodekso ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Audito metu rekomenduota, sudarant sutartį su mokyklos direktoriumi dėl mokytojo darbo, vadovautis minėtų teisės aktų nuostatomis.

3. Ilgalaikio turto apskaita

2008 m. mokykla neturėjo ilgalaikio materialiojo turto (pastatai – 010 sąskaita, kompiuterinės ir organizacinės technikos – 014 sąskaita, kito ilgalaikio materialaus turto – 018 sąskaita) apyvartos žiniaraščių, kuriuose atskirose ilgalaikio turto sąskaitose būtų apskaityti

ilgalaikio turto vienetai, ilgalaikio materialaus turto įsigijimas 2008 m., bei atskiriems ilgalaikio turto vienetais priskaitytas nusidėvėjimas. Be to, 2008 m. ilgalaikiam materialiajam turtui nusidėvėjimas nebuvo skaičiuojamas kiekvieną mėnesį, kaip to reikalaujama Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių 44 p. Informacija apie ilgalaikio materialiojo turto apskaitos trūkumus ir reikalavimai užtikrinti teisingą turto apskaitą buvo teikti Kontrolės ir audito tarnybos 2008 m. gruodžio 8 d. rašte Nr. S-171 ir 2009 m. kovo 31 d. rašte Nr. S-30. Atsižvelgus į audito rekomendacijas ilgalaikio materialiojo turto apyvartos žiniaraščiai sutvarkyti. Sutvarkius ilgalaikio turto apskaitą, paaiškėjo, kad kompiuterinės ir organizacinės technikos – 014 sąskaita likutis 2009-01-01 yra 7746,15 Lt mažesnis, o kito ilgalaikio materialaus turto – 018 sąskaita – atitinkamai didesnis. Be to ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo buvo apskaičiuota 33826 Lt per daug.

2008 m. sausio 1 d. įsigaliojus naujai Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 19 d. nutarimo Nr. 1250 „Dėl pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 2.1 punkto redakcijai, biudžetinių įstaigų ilgalaikis materialus turtas – turtas, kuris naudingai eksploatuojamas ilgiau, negu vienerius metus, o jo įsigijimo vertė – ne mažesnė už 1000 litų. Dėl šios priežasties turtas, kuris netenkina šių ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijų, nuo 2008 m. sausio 1 d. turėjo būti perkeltas į trumpalaikio turto sąskaitą. Atliekant audito procedūras nustatyta, kad ilgalaikio turto sąskaitoje įrašyta 82555,55 Lt trumpalaikio turto ir jam priskaityta 56843 Lt nusidėvėjimo.

Nesivadovaujant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių 18 p., 20 p. į ilgalaikio turto sąskaitą neįtraukta ir sąskaitoje 010 „Nematerialusis turtas“ nebuvo apskaityta programinė įranga: 9 vnt. programinės įrangos apskaityti 492,3 Lt verte tvarkant ilgalaikį materialųjį turtą ir 5 vnt. kompiuterinių programų už 1089,48 Lt. buvo apskaityta trumpalaikio turto sąskaitoje 07. Dėl šios priežasties pateikta neteisinga informacija apie mokyklos ilgalaikį nematerialųjį turtą ir nematerialiojo turto amortizaciją finansinėse ataskaitose. Mokykla 2008 m. gruodžio 8 d. raštu Nr. S-171 buvo informuota, kad 2008 m. sausio 1 d. ir 2008 m. spalio 1 d. Išlaidų sąmatų vykdymo balansuose (Forma Nr.1 – metinė, ketvirtinė) nepateikta ilgalaikio nematerialiojo turto vertė.

Nustatytos klaidos turėjo įtakos finansinių atskaitų teisingumui:

- Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanse (Forma Nr. 1-metinė) likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje nurodytas:

ilgalaikio materialiojo turto (011-019) 82,6 tūkst. Lt didesnis;

ilgalaikio nematerialiojo turto (010) 1,6 tūkst. Lt mažesnis;

trumpalaikio materialiojo turto (070) – 82,6 tūkst. Lt mažesnis;

ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo (020) – 90,7 tūkst. Lt didesnis;

nematerialiojo turto amortizacijos (021) – 1,6 tūkst. Lt mažesnis;
 ilgalaikio materialiojo turto fondo (250) – 8,1 tūkst. Lt mažesnis;
 trumpalaikio materialiojo turto fondo (260) – 82,6 tūkst. Lt mažesnis.

- Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2008 m. apyskaita (Forma Nr. 3) likutis metų pabaigoje nurodytas: ilgalaikio materialiojo turto 82,6 tūkst. Lt didesnis; nusidėvėjimo (amortizacijos) – 90,7 tūkst. Lt didesnis; ilgalaikio materialiojo turto likutinės vertės – 13 tūkst. Lt didesnis; ilgalaikio nematerialiojo turto ir amortizacijos – 1,6 tūkst. Lt mažesnis.
- Atsargų ir trumpalaikio materialiojo turto 2008 m. apyskaita (Forma Nr. 4 – metinė) trumpalaikio turto likutis metų pabaigoje nurodytas 82,5 tūkst. Lt mažesnis.

4. Trumpalaikio turto apskaita

Vadovaujantis Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių 97 p. trumpalaikiam materialiajam turtui priskiriamas nepiniginis, fizinę formą turintis turtas, išskyrus atsargas, kuri galima naudoti iki vienerių metų arba ilgiau. Audito metu nustatyta, kad mokyklos trumpalaikio turto sąraše (inventorizacijos aprašas) įrašyti daiktai, kurie turėtų būti apskaityti kaip medžiagos mokslo ir mokymo tikslams (Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių 80 p.): skalpeilio peiliukai (vieneto vertė 0,73 Lt – 10 vnt., suma 7,3 Lt), filtrinis popierius (vieneto vertė 1,16 Lt – 65 vnt., suma 75,4 Lt), reagentai: kalcio oksidas, fosforo rūgštis, kalio karbonatas, amonio hidrofosfatas ir kt. (25 vnt.) už 285,7 Lt sumą.

Mokyklos trumpalaikio turto inventorizavimo apraše, pasirašytame mokyklos direktoriaus sudarytos komisijos, trumpalaikio turto faktiniai duomenys palyginti su buhalterinės apskaitos duomenimis, komisija skirtumų nenustatė. Trumpalaikio turto suma, pateikta inventorizavimo apraše skiltyse: “faktinis” ir “pagal buhalterinės apskaitos duomenis” – 920039,24 Lt atitinka Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanse (Forma Nr. 1 – metinė) įrašytą trumpalaikio turto (070 sąskaita – aktyvas) ir trumpalaikio turto fondo (260 sąskaita – pasyvas) 920,1 tūkst. Lt sumą. Audito metu nustatytos aritmetinės klaidos apskaičiuojant trumpalaikio turto vertę. Duomenys pateikiami lentelėje:

Eil. Nr.	Inventorizacijos aprašo eilutės numeris	Turto pavadinimas	Kaina, Lt	Kiekis	Apraše nurodyta trumpalaikio turto vertė, Lt	Turi būti	Skirtumai
1.	14	Mokinio stalai	116,9	10	116,9	1169,0	-1052,1
2.	246	Mokykliniai suolai	90,0	90	810	8100,0	-7290,0
3.	889	Mokinio stalai	48,3	30	48,3	1449,0	-1400,7
4.	892	Mokinio stalai	101,0	23	101	2323,0	-2222,0
5.	3668	Fizikos uždavinynas 10 kl.	17,4	32	55680	556,8	+55123,2

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 719 patvirtintos Inventorizacijos taisyklių 63 p. reikalavimais, mokyklos inventorizacijos duomenys turėjo būti sutikrinti su apskaitos duomenimis. Tai neatlikta, nes Inventorizacijos apraše apskaitos duomenys nurodyti tokie patys, kaip nustatyti inventorizacijos metu. Galime teigti, kad ištaisius aritmetines klaidas, mokykloje galimas knygų trūkumas už 55123,2 Lt ir įvairių mokyklinių baldų perteklius už 11964,8 Lt. Mokykloje nesivadovauta Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 6 str. 2 d. nuostata, kuri numato, kad į apskaitą privaloma įtraukti visas ūkinės operacijas ir ūkinius įvykius, susijusius su turto dydžio arba struktūros pasikeitimu, 2008 m. į buhalterinę apskaitą nebuvo įtrauktos ūkinės operacijos dėl 55123,2 Lt trumpalaikio turto nurašymo. Lietuvos Respublikos Vidaus kontrolės ir audito įstatymo (2002 m. gruodžio 10 d. Nr. IX-1253) 10 str. 3 p. numatyta, kad viešojo juridinio asmens vadovo pareiga: kuriant vidaus kontrolę viešajame juridiniame asmenyje atsižvelgti į turto apsaugą.

Atliekant metinę inventorizaciją už 2008 m. nesivadovauta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 719 patvirtintos Inventorizacijos taisyklių sekančiais punktais:

- 8, 19 p. – neinventorizuotas visas mokykloje esantis turtas – neinventorizuotas ilgalaikis nematerialusis turtas, pastatai, atsargos (išskyrus maisto produktus);
- 4, 61 p. – neinventorizuoti debetiniai ir kreditiniai įsiskolinimai;
- 55 p. – nesudaryti atskiri ilgalaikio materialaus, trumpalaikio turto inventorizacijos aprašai pagal skirtingose buhalterinėse sąskaitose apskaitytą turta.

Dėl nustatytų faktų negalime patvirtinti Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanse (Forma Nr. 1 – metinė) trumpalaikio turto (070), trumpalaikio turto fondo (260) likučių – 920,1 tūkst. Lt, kadangi negalime nustatyti, kokia mokykloje esančio trumpalaikio turto vertė.

5. Atsargų apskaita

Mokykloje maisto produktų apskaita tvarkoma tik sumine išraiška, kiekinė apskaita nevedama, tuo nevykdomas Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių 84 punktas – Sąskaitos 061 „Maisto produktai“ apskaita tvarkoma pinigine ir kiekinė išraiška pagal materialiai atsakingus asmenis ir produktų pavadinimus (apie tai mokyklos vadovybė buvo informuota 2008 m. gruodžio 8 d. Kontrolės ir audito tarnybos raštu Nr. S-171). Negalėjome atlikti audito procedūrų, siekiant įsitikinti, kad maisto produktai (061 sąskaita) 2008 metais nurašyti teisėtai. Negalėjome atlikti audito procedūrų, siekiant įsitikinti sąskaitoje – 063 nurašytų ūkinių medžiagų ir raštinės reikmenų nurašymo teisėtumu, kadangi šios atsargos nebuvo apskaitomos pagal pavadinimus ir kiekius, o tik sumine išraiška. Be to, audito metu nustatyti faktai, kai mokykloje atliekant remonto darbus buvo nurašyti didesni atsargų – tarketo (grindų danga) kiekiai, nei juo iškloti kabinetų plotai (duomenys palyginimui paimti iš sutarties dėl patalpų valymo):

Eil. Nr.	Atsargų pavadinimas	Kiekis, m ²	Kaina, Lt	Suma, Lt	Kam sunaudota	Duomenys, m ² apie kabinetų plotus iš sutarties dėl patalpų valymo
1.	Tarketas	145	26,5	3842,5	Kabinetų 202, 209 grindų dangai	58+48
2.	Tarketas Ultra Monza	68	25,44	1430,00	Kabineto 211 grindų dangai	15
3.	Tarketas Ultra Monza	120	21,0	2520	Kabinetų 404, 105 grindų dangai	51+81
4.	Iš viso:	333	x	7792,5	x	253

Audito metu nepavyko nustatyti, ar lentelės 2 eilutėje nurodytos tarketo atsargos (įsigytos 2007 m.) buvo apskaitytos, nurodant teisingą kiekį ir kainą, nes suma turėtų sudaryti 1729,92 Lt. Vertinant tai, kad skaičiuojant sąmatas dangos sunaudojimas didinamas 5 proc., grindų dangos turėjo būti sunaudota 266 m² (253x1,05), t. y. 67 m² mažiau, nei nurašyta mokykloje 2008 m. pagal nurašymo aktus. Kadangi negalime nustatyti, koks atsargų kiekis sunaudotas 2008 m., atsisakome pareikšti nuomonę dėl atsargų nurašymo teisingumo ir dėl likučių 2009 m. sausio 1 d. Audito metu ūkio dalies vedėjas paaiškino, kad visa grindų danga 2008 metais sunaudota nebuvo (209 kabinetas neišklotas) ir parodė faktiškai mokykloje esančią nepanaudotą grindų dangą (2009-05-21 paaiškinimas). Buhalterinėse sąskaitose šis likutis nėra įrašytas.

Dėl netinkamai tvarkomos atsargų apskaitos negalime patvirtinti Atsargų ir trumpalaikio materialiojo turto 2008 m. apyskaitoje (Forma Nr. 4 – metinė) pateiktų nurašytų atsargų sumų teisėtumo: ūkinių medžiagų ir raštinės reikmenų (063) – 16,0 tūkst. Lt bei maisto produktų (061) – 185,7 tūkst. Lt. Taip pat negalime patvirtinti, kad 12,0 tūkst. Lt atsargų likutis, įrašytas Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanse (Forma Nr. 1 – metinė), yra tikras ir teisingas.

6. Ataskaitų duomenys

Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanse (Forma Nr. 1 – metinė) aktyvo ir pasyvo sumos pateiktos 0,9 tūkst. Lt mažesnės dėl to, kad Išlaidos iš biudžeto (200 – aktyvas) ir Atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais (178 – pasyvas) sumos pateiktos 0,9 tūkst. Lt mažesnės, lyginant su apskaitos registrų duomenimis.

Metų pabaigoje liko 9230 Lt lėšų likutis įrašytas sąskaitoje Pavedimų lėšos (110 sąskaita – aktyvas) ir sąskaitoje Atsiskaitymai už pavedimų lėšas (176 sąskaita – pasyvas), kuris persikėlė iš ankstesnių metų. Kokios tai lėšos išsiaiškinti nepavyko.

Negalime patvirtinti Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. gruodžio 31 d. balanse (Forma Nr. 1 – metinė) 9,2 tūkst. Lt sumos, įrašytos sąskaitoje Pavedimų lėšos (110 – aktyvas) ir sąskaitoje Atsiskaitymai už pavedimų lėšas (176 – pasyvas), teisingumo.

7. Pažanga šalinant nustatytus trūkumus

Apie audito metu nustatytas klaidas, neatitikimus, teisės aktų pažeidimus mokyklos direktorius buvo informuotas audito eigoje žodžiu, taip pat 2008 m. gruodžio 8 d. raštu Nr. S-171, 2009 m. kovo 31 d. raštu Nr. S-30, 2009 m. gegužės 19 d. raštu Nr. S1-82. Pažymėtina, kad mokykla ištaisė dalį klaidų, nustatė kontrolės procedūras siekiant išvengti klaidų ateityje apskaičiuojant darbo užmokestį (direktorius informaciją pateikė 2009 m. gegužės 22 d. raštu Nr. S-204(1.20)). Tačiau nustatyti dalykai, kurie buvo reikšmingi finansinių ataskaitų teisingumui, leidžia mums teigti, kad buhalterinė apskaita iki šiol nesutvarkyta pagal apskaitos principus ir taisykles. Todėl finansinės ataskaitos pateiktos nesivadovaujant galiojančiais Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais biudžetinių įstaigų apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą.

IV. REKOMENDACIJOS

Atsižvelgdami į ataskaitoje išdėstytus dalykus, kurie yra reikšmingi ir turėjo įtakos finansinių ataskaitų teisingumui, rekomenduojame :

1. Atlikti inventorizaciją, apskaityti mokykloje faktiškai esantį trumpalaikį turtą ir atsargas.
2. Spręsti klausimą dėl 24414,37 Lt mokinio krepšelio debetinio išiskolinimo sugražinimo į Savivaldybės biudžetą.
3. Ilgalaikio, trumpalaikio turto, atsargų apskaitą tvarkyti pagal apskaitos principus, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais.
4. Tvarkyti biudžeto išlaidų apskaitą pagal apskaitos principus ir taisykles.

Savivaldybės kontrolės ir audito
tarnybos vyresnioji patarėja

Daiva Kerutienė

Savivaldybės kontrolės ir audito
tarnybos vyresnioji patarėja

Rasa Vasauskienė